

פרשת פינחס תשפ"ו

בְּקִינָא אֶת קִנְיָתִי בְּתוֹכָם (כח, יא)

במדרש מבואר ש-12 ניסים נעשו לפינחס באותה שעה, ובלעדיהם לא היה מצליח לקנא לכבוד ה'. ולכאורה אם היה צורך לעשות לו 12 ניסים, א"כ מה כבר עשה פינחס?! על מה מגיע לו שכר כה רב - הרי בקושי עשה צעד אחד?!
מבאר ה'אלשיך' הקדוש: פינחס זכה בשכרו על הצעד הראשון! הרי כל מה שיהודי עושה - ה' עושה עבורו. כל מה שאנו זוכים בו - אנו מקבלים במתנה. א"כ מה נדרש מאיתנו? - הצעד הראשון, הקפיצה למים, ההתחלה. ובת זה פינחס עשה - ועל כך הוא זכאי לשכר, על הצעד הראשון שבסוף הוביל למהפך... כי הצלחה, בכל תחום, אצל כל אדם, מתחילה בצעד אחד, לפעמים הוא כ"כ קטן שהוא כמעט לא מורגש, אולם בפועל זה הצעד המכריע ביותר, הדרמטי, שבכוחו לשנות את העולם. כל מה שצריך לעשות - זה את הצעד הראשון, בכל הכוח, בכל העוצמה, בלי לחשוש, בלי לפחד. תעשה את הצעד הראשון - וה' יסייע בידך להגיע ליעד ולהגשים את שאיפותיך.

* * *

הם היו שני בחורים שלמדו בישיבה קטנה 'אור ישראל' בפתח תקווה, וחשקה נפשם להיכנס אל ה'חזון איש', לקבל את הדרכתו ועצתו בנושאים שונים. הם יצאו לבני ברק לעת ערב, ועד שנכנסו אל ה'חזון איש', התייעצו עמו ויצאו מלפניו, כבר היתה השעה מאוחרת יחסית, התחבורה הציבורית לכיוון פתח תקווה כבר לא פעלה... יצאו השניים לרחובה של עיר, מחפשים אחר 'טרמפ' לכיוון פתח תקווה. בני ברק של אז היתה כמה שכונות קטנות שביניהן נטועים פרדסים אותם עיבדו חקלאי בני ברק והסביבה. החלו הבחורים לתור אחר רכב שיוביל אותם לפתח תקווה. הם שוטטו וטיילו בשבילים שבין הפרדסים, ולפתע הבחינו באור פנסים מהבהב ממרחק... 'נפלא', הרהרו, 'עתה נמצא טרמפ', הלא הפנסים הללו הם כנראה פנסים של רכב שנמצא על הגבעה. הבה נתקרב אליו' - אמרו זה לזה, ועלו במעלה הגבעה, לכיוון האור המנצנץ. אולם ככל שהתקרב הבחינו כי ככל הנראה לא מדובר בפנסי רכב... ובכל זאת, אם יש שם אור - משמע יש שם משהו, אולי הלה יוכל לסייע להם לצאת מכאן לכיוון פתח תקווה... הם הולכים ועולים לכיוון מקור האור, ואז הם מגלים כי מדובר באדם בגיל העמידה המסתובב על הגבעה ופנס בידו, בעזרתו הוא סוקר את הגבעה, בוחן את אדמתה. הם התקרב עוד, והופתעו לראות כי האיש הוא לא אחר מהגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז' שעלה ארצה, והוא זה שעומד על גבעה נטושה באישון ליל, פנס בידו, והוא מביט לכל עבר... "נאב לרב משהו?" - שאלו אותו הבחורים ביראת כבוד, "ראינו שהרב עסוק בלחפש אחר משהו, בוחן את האדמה, מביט לכל עבר, כבר שעה ארוכה. אנו יכולים להצטרף ולסייע בחיפושים!" - הציעו מיד... "אני לא מחפש, אני פשוט רואה..." - השיב הרב מפוניבז' קצרות, 'האם גם אתם רואים את אשר אני רואה'. "איננו רואים דבר" - השיבו הבחורים במשיכת כתפיים, "מה יש לראות כאן? רגבי אדמה, עוד ועוד ועוד, בגבהים משתנים לפי מבנה הגבעה. מה יש לראות כאן?". התחייך הרב מפוניבז': "רגבי אדמה? אוי, נו, האינכם רואים כי כאן יש חלקת אדמה מישורית - זה המקום המתאים לבנות היכל גדול ומפואר, שיכול לאכלס כמה אלפי תלמידים?" - אמר, והצביע על חלקת אדמה אחת. "ומאיךך" - הוסיף מיד והצביע על מורד הגבעה, "כאן ניתן לבנות חדרי פנימיה, כאן יישנו התלמידים. שאלתם אם אני מחפש משהו? בהחלט, עודי מחפש היכן יוקם חדר האוכל, הרי לא שייך לבקש מאלפי (!) הבחורים לחפש משפחות שיארחו אותם..." הביטו שני הבחורים זה בזה, ומפני הכבוד - לא הגיבו מילה, כשבתוך תוכם גוברת התמיהה. יש כאן 'גבעת טרשים'. עומד עליה יהודי באמצע הלילה, וטווה לו חלום: בית מדרש, אלפי תלמידים, חדרי פנימיה, יש לו בעיה היכן ימוקם חדר האוכל... הם ביקשו לצבט את עצמם לוודא שאינם הוזים, אכן כן, יהודי של צורה עומד ומפרט חזון דמיוני נטול כל סיכוי והגיון, וגם טורח לבזבז עליו את שעות הלילה היקרות... הם נפרדו ממנו בלי מילים, לא ידעו איך להגיב למחזה המוזר בו נתקלו... חלפו שנים רבות, ואחד מאותם הבחורים שב ונקלע אל הגבעה. הפעם, ישיבת פוניבז' כבר היתה בנויה לתפארת, ההיכל המה אלפי תלמידים, חדרי הפנימיה היו צפופים, ומצאו מקום גם לחדר האוכל שהיה צפוף עד אפס מקום... הוא ניגש אל ראש הישיבה, וסיפר כמתנצל כי באותו לילה הוא וחברו תמחו בליבם על ראש הישיבה, והנה - הוא ניצח אותם, חזונו הגדול קם והיה, חלומה התגשם, הישיבה עומדת וגם ניצבת, אלפי תלמידים לומדים בה! ראש הישיבה נזכר, חייך, והשיב: "האמת היא, שהגינות - אתם צדקתם. הרי אני אדם זקן וחולה, עברתי את מאורעות השואה הנוראה, אני חלוש וחסר

נכוחות. כל האימפריה הזו - לא יתכן שאני בניתי אותה, הרי אין בי את הכוחות לכך. רק טיפש יאמין שאני עשיתי את כל זה... כל מה שאני עשיתי - זה רק להתחיל. אני חלמתי. מדדתי את השטח. הסתובבתי על הגבעה עם פנס. שרטטתי. ביקשתי. בכל פעם עשיתי את הצעד הקטן שנדרש ממני, וזהו. את כל היתר - בורא עולם עשה לבד, אבא שבשמים בנה את הגבעה כולה. אני עשיתי רק צעד אחד קטן, ולפעמים עוד אחד...". סיפור זה, כפי שסיפר הרה"ג רבי משה יוסף שיינערמאן שליט"א ומופיע בספרו 'אוהל משה', מטלטל את הלב, מסעיר את המחשבה. גם אימפריה תורנית ענקית - נבנית מצעד אחד קטן. כל הצלחה עוצמתית וכבירה - מתחילה מצעד אחד קטן. כל יעד יהודי רוצה להגיע אליו, כל שאיפה שהוא מבקש להגשים - הכל מתחיל מצעד אחד קטן, מהאדם נדרש רק את הצעד הקטן הזה! הבה נעזוב את הסיכויים והסיכונים, נתעלם משיקולי ההגיון, פשוט נעשה מעשה... צעד אחד קטן, צעד שיחולל שינוי, צעד שיחולל מהפכות. הצעד הקטן שלנו - זה כל מה שנדרש מאיתנו. את השאר יעשה הבורא, הוא ישלים את הכל לתפארת! [מתוך 'פניני פרשת השבוע']

הַנְּנִי נִתֵּן לָךְ אֶת פְּרִיְתִי שְׁלֹמֹם (כח, יב)

אם נבוא חשבון נגלה, כי חלק גדול מהבעיות בהן נתקלים בני האדם בחיי היום יום - נובעות מהתנהלות בין-אישית לקויה. אנשים שאינם יודעים את חוקי היסוד מחויבי המציאות בהתנהלות בין אדם לחברו - עלולים להתמודד עם קשיים רבים ומיותרים, אותם ניתן היה למנוע בקלות יתירה...

* * *

מספר אחד מתלמידיו של רבינו מרן הגרא"מ שך זצוק"ל, שהתמנה למנהל בתלמוד תורה בתל-אביב, כי התייעץ עם רבינו מיד לאחר קבלת התפקיד - בדבר בעיה מהותית שהטרידה אותו: חלק מהמלמדים היו תלמידי חכמים, ואף ידידים אישיים שלו משכבר הימים, כך שאפשרויותיו להטיל את מרותו ולכפות אותם לדעתו - היו מצומצמות ביותר... "כיצד אוכל לנהל מוסד בצורה שכזו?" - שאל, ורבינו השיב בפשטות: "אני מכיר רק שיטה אחת שיכולה לעזור בכל מקרה, ובוודאי שיכולה היא להועיל במקרה דנן. מפעם לפעם, לעיתים קרובות ככל שניתן - עליך להרעיף עליהם שקים של כבוד [דארפסט גיסן אויף ז"י זעקלאך פון כבוד]... זה הכל! אם תאמץ את השיטה הזו - תיווכח לדעת כי בעיות רבות אינן צצות כלל ועיקר, ואילו אותן בעיות שצצות - נפתרות כלאחר יד מבלי כל קושי!". כלום מבינים אנו איזו חכמה עצומה טמונה במשפטים אלו? הרי זו תמצית ההנהגה! אם יאמץ כל אחד מאתנו את השיטה הנפלאה הזו במשאו ובמתנו עם הבריות, בין אם מדובר בעמיתים לעבודה, בין אם מדובר בשכנים לבניין או לתפילה בבית הכנסת, ואפילו אם מדובר על בעל כלפי אשתו ולהיפך - הרי שבכך יוכל לחסוך מעצמו התמודדויות רבות מספור, ולזכות לחיים שלווים ורגועים בהרבה. כמו כן חשוב להזכיר, כי בעיות רבות יכולות להיפתר על ידי 'יתור'... לפעמים, אדם מכניס את עצמו למריבות ולסכסוכים, לוויתורים ולדיונים, בו בזמן שיכול הוא פשוט לוותר, תוך ידיעה ברורה כי מוותר - לא מפסידים לעולם! על נקודה זו - היה רבינו עומד בהזדמנויות רבות מספור. תמיד היה מעודד את דורשי עצתו לוותר, להתפשר, לא למצות את הדין, כאשר הוא מבהיר כי כל נזק לא יגרם להם כתוצאה מכך. "גם אם לעיתים נראה בטווח הקצר כי הפסדתם כתוצאה מהויתור - דעו לכם כי במקומות אחרים הרווחתם פי אלף... מבלי שתהיו כלל מודעים לכך!" - היה רבינו מבהיר. ואמנם, מספר אחד מקרוביו של רבינו, כי פעם היה לו סכסוך גדול עם כמה שכנים בבנין סביב נושא מסוים. לא היה ספק בכך שהצדק עמו, אולם למרות זאת - יעץ לו רבינו לוותר... "מהויתור רק תרוויח! בוודאי לא תפסיד!" - הבטיח לו רבינו, ודבריו התקיימו במדויק... באותה תקופה - זקוק היה אותו מקורב לישועה בכמה עניינים, והנה ראה זה פלא: מאז ויתר במקום בו הצדק היה עמו - הוא זכה לראות סייעתא דשמיא מיוחדת מעל לגדר הטבע, וישועה גדולה בכל העניינים! הוא אשר אמרנו: גם אם לעת עתה נראה שכביכול כרוך הויתור בהפסד כזה או אחר - יש לזכור ולדעת כי מויתור לא מפסידים לעולם, ומנגד מובטח לו לאדם שיזכה בשפע רב מן השמים, לאין ערוך יותר מהויתור שוויתר... יתר על כן. רבינו היה מדגיש, כי הויתור מעניק לבעליו תחושת סיפוק רבה כל כך - עד שעולה היא בערכה על תחושת הסיפוק שיכול להעניק לו הניצחון... כך, בהזדמנות, כאשר נודע לו על מחלוקת שהתגלעה בין שני אנשים חשובים - הגיב והתבטא: "חבל שאינם יודעים את מתיקות הויתור!". כי אכן, לדידו, הויתור לא כרוך היה ב'הקרבה' - אלא להיפך: היה בו כדי להעניק את האושר הרב ביותר... ואכן, בהזדמנויות רבות שמעו מפי רבינו את המשפט

קח קף את יהושע בן נח (כו, יח)

קח לך - קחנו בדברים: "אשר שזכית להנהיג בניו של מקום" (רש"י)

יש כאן ציווי מיוחד שנצטווה משה להחמיא לתלמידו יהושע בן נון ולחזק את רוחו. כי אין לך אדם, גדול קטן, שאינו נהנה ושואב כוח ממחמאה, ממילה טובה, מדברי הערכה. זהו טבעו של אדם, כך הטביע בו הבורא! למילה טובה יש כוח לדחוף את האדם לגבהים, לתת לו את הכוח להתמודד עם משימות הנראות בלתי אפשריות, ולחזק את רוחו להחזיק מעמד בכל מצב.

* * *

סיפר הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א: לפני מספר שנים ציטטתי בפני האדמו"ר מוילניץ בעל ה"ישועות משה" צ"ל, דברי הערכה ששמעתי מפי הגאון הצדיק רבי בנימין זילבר צ"ל, מגדולי הציבור הליטאי, אודות כמה תקנות שהוא תיקן בקריה [קריית ויז'ניץ בבני ברק]. לשמע דברי קם הרבי מכיסאו ואמר: "בני יקירי! דע לך, אין לך מושג עד כמה גרמתי לך הנאה, הבט וראה כמה צרות ועוגמת נפש מונחים בחדרי, אין אדם המחשב פעמיים טרם מתנה את צרותיו באוזני, אבל א גוט ווארט [מילה טובה] או דברי עידוד והערכה - מתקשים רוב בני האדם להשמיע". הוסיף האדמו"ר ואמר: "אהרן! כסבור הנך, שאדמו"ר אינו רוצה לשמוע א גוט ווארט, אך אומר אני לך שמילים טובות מעודדות אותי ומסייעות לי שאוכל להמשיך לשאת במשא הקשה של הנהגת העדה, להכיל את צרות הכלל". לאחר דבריו אלו בירך אותי הרבי בברכות עד בלי די.

כשהגאון רבי איסר זלמן מלצר צ"ל הגיע להתגורר בירושלים, המקום הראשון אליו הלך היה ל"בתי ניטין". ישבו שם גדולי ירושלים, שכל התורה היתה פרושה לפניו כשמלה. ביניהם ישב גם רבה של ירושלים, הראב"ד של העדה החרדית, הגאון רבי זליג ראובן בנגיס צ"ל, בעל ה"לפלות ראו"ן". בראשונה שם רבי איסר זלמן את פעמיו אליו. בהגיעו לפניו, עוד בטרם החלו לשוחח בדברי תורה, פרץ רבי איסר זלמן בבכיות נוראות. הוא פשט את שתי ידיו כלפי הרב בנגיס ואמר בקול בוכים, עד שבקושי ניתן היה להבין את דבריו: "כל מה שזכיתי להגיע אליו, הוא בזכותכם!". הרב בנגיס התפלא ושאל: "ר' איסר זלמן! מה הפשט?". ור' איסר זלמן פתח את פיו וסיפר לרב בנגיס, כשכל גדולי ירושלים שישבו שם מאזינים לדבריו: "הורי היו עניים מרודים. בהגיעי לגיל בו עלתה השאלה להיכן אלך ללמוד בוולוז'ין או במיר, אמר לי אבי: 'איסר זלמן, איני יכול לומר לך איזה מקום עדיף לך, כי שני המקומות מצוינים. אבל, אתה הרי יודע שאין לנו כסף לשכור עבורך מקום לישון, ויהיה עליך לישון בלילות על גבי ספסלי בית המדרש. וכיון שהספסלים בישיבת מיר רחבים מעט יותר מהספסלים בישיבת וולוז'ין. עדיף אפוא שתלך לישיבת מיר, שם תוכל להניח את גופך לשינת הלילה על ספסל רחב מעט יותר. כך תוכל לצבור יותר כוחות לקראת יום הלימוד שלמחרת". "בסופו של דבר יצא", המשיך ר' איסר זלמן, "שלא יכולתי ללכת לישיבת מיר, והלכתי לוולוז'ין. בהגיעי לשם בראש חודש אלול, בית המדרש היה מלא וגדוש בלומדים. הבחנתי שכל הבחורים לבושים בצורה נורמלית ומכובדת, ואילו אני לבוש במכנסיים מטולאים, חליפתי דהויה, על ראשי כובע מקומט, ולרגלי נעלים קרועות. התביישי שיצחקו עלי. כל אותו היום וגם בלילה ישבתי בישיבה ולמדתי, וחייתי ליום המחרת שיגיע עם שחר נטלתי את המזוודה, שאפילו לא פתחתי אותה מרוב בושה, וצעדתי לכיוון תחנת הסוסים והעגלות, כשכוונתי היתה לחזור הביתה. לא הייתי מסוגל ללמוד במקום שכולם מסתכלים עלי כעל מישהו לא נורמלי! בעודי ממתינ בתחנה, ניגש אלי בחור ושאל אותי: 'קוראים לך, אולי, איסר זלמן?'. השבתי בחיוב. אותו בחור שניגש אלי אמר לי: 'דע לך שראש הישיבה, הנצי"ב, אינו מתפעל כל כך מהר מבחור. אתמול בלילה הוא עבר במשך הלילה משולחן לשולחן בין משמרות הלומדים ושאל קושיה, ואף אחד לא הצליח לענות לו עליה תירוץ שהניח את דעתו. רק אחד הצליח, כך סיפר ראש הישיבה. הוא סיפר לכולם כי הגיע היום בחור חדש צעיר לימים, בשם איסר זלמן, שענה לו תירוץ ישר והגי'ני. ראש הישיבה הוסיף ואמר, כי ככל הנראה בחור זה יגדל ויהיה גדול בישראל!". המשיך ר' איסר זלמן כשדמעות בעיניו: "אני, שהיה בדעתי לעזוב את הישיבה ולחזור הביתה, שאבתי עידוד גדול מהדברים. כהרף עין נטלתי את המזוודה וחזרתי לישיבה. אמרתי לעצמי: 'וכי מה אכפת לי מה יאמרו על החליפה שלי, על הכובע שלי, העיקר שהנצי"ב שיבח את התירוץ שלי ותולה בי תקוות להיות גדול בישראל. הכל בזכות אותו בחור, שמילות העידוד שלו נפלו על אוזני כטל תחיה". "שמו של אותו בחור" - סיים רבי איסר זלמן את דבריו - "הוא זליג ראובן בנגיס! הוא אשר אמרתי בראשית דברי: כל מה שזכיתי להגיע אליו הוא בזכותכם! מי יכול לדעת מה היה יוצא ממני אם הייתי חוזר הביתה...". צאו וראו מה רב כוחה של מילה טובה, מחמאה, הארת פנים! הגיע בחור חדש צעיר לישיבה, וכבר ביום הראשון ניגש אליו בחור המבוגר ממנו בתשע שנים, אינו מכיר אותו ואומר לו מילה טובה, ובזכותה זכה עם ישראל לרבי איסר זלמן... לומר לזולת כמה מילים טובות, זה לא עולה כסף, זה גם לא לוקח זמן. לעיתים מילים אלו הן עבורו טל תחיה, המעוררות אותו לחיים.

[מתוך 'כבודם של ישראל']

הבא: "עבר עלי הרבה בחיים, אולם דבר זה אני יודע בבירור: אף אחד אינו סובל כתוצאה מוויתור! מ'נצחון' - אף פעם לא מרוויחים... תמיד טוב יותר שהשני ינצח - ולא אני!". וכמובן, רבינו לא היה רק נאה דורש... הוא היה בראש ובראשונה 'נאה מקיים' - וכפי שיכולים אנו ללמוד מהמעשה הבא, אותו סיפר הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, וכך סיפר: "כאשר אושפזה הרבנית בבית החולים, התקיימה תורנות בין הבחורים אשר התנדבו לשהות לצד מיטתה, בכדי להקל מעט מהעול הכבד שרפץ על כתפיו של רבינו. באותם ימים - סיפרה הרבנית לאחד הבחורים את המעשה הבא: "בזמן שהיא ורבינו דיברו ביניהם לקראת נישואיהם אודות האופן בו יבנו את ביתם המשותף - סיכם עמה רבינו כי בכל נושא שיעלה לדיון ביניהם יותר האחד מהם על פי הסדר: פעם אחת יותר הוא - ולאחר מכן תוותר היא, וחוזר חלילה. אכן הוסיפה הרבנית ואמרה: "למעשה, מעולם לא ויתרתי אני... עוד בטרם הספקתי לחשוב לוותר - היה רבינו מוותר ומסכים לדעתי!..." נורא נוראות! במשך עשרות שנים של חיים משותפים, חרף כל הקשיים, המשברים והטלטלות שעברה המשפחה - מעולם לא הזדמן לרבנית לוותר! תמיד היה רבינו בצד המוותר, וזאת עוד בטרם הספיק הצד השני לעשות זאת!".

נביא עוד מעשה בענין מעלת הוויתור והתועלת הכרוכה בו למוותר: באחד מבתי הכנסיות שבבני ברק, נשא יהודי יקר ותלמיד חכם בתפקיד שליח הציבור בימים הנוראים במשך שנים רבות. דא עקא, שבשלב מסוים - הותקנו מזגנים בבית הכנסת, ובעקבות כך - טענו המתפללים כי קולו אינו חזק דיו בכדי שיוכל להישמע חרף הרעש שמקימים המזגנים, ועל כן הם מבקשים להחליפו באחר. שליח הציבור מצידו - סירב כמובן, וטען כי אין זה ראוי ואין זה הוגן להעבירו מתפקידו רק בכדי לאפשר את פעולתם של המזגנים... ניתן לכבותם בשעת חזרת הש"ץ, או לחילופין להשקיע מעט יותר במזגנים שקטים יותר, וכך ישמע קולו היטב כמימים ימימה. מאחר ושני הצדדים התבצרו בעמדתם, כאשר הן הציבור והן שליח הציבור לא היו מוכנים לוותר, הוחלט להעלות את השאלה על שולחנו של מרן הרב ש"ך, לבקש את הכרעתו, אשר תהיה מקובלת על דעת הכל בלי עוררין. ואכן, השאלה הוצגה, אולם רבינו סירב להכריע. "איני יודע לפסוק בכונן דא, אולם דבר אחד יכול אני לומר בבירור ובלי ספק: מוויתור - רק מרוויחים!". כאשר שמע שליח הציבור את דבריו של רבינו - מיהר להכריז על נכונותו לוותר ולפנות את מקומו לחזן אחר שיוכל לגבור בקולו על רעש מנועי המזגנים, וראה זה פלא: באותה שנה נולד בן לבנו של אותו שליח ציבור, לאחר שנים רבות בהן המתין בני הזוג לפרי בטן! גם בתו של החזן, אשר סבלה ממום מסוים שעכב את שידוכיה - באה בברית האירוסין באותה שנה, כאשר ניכר בחוש ממש כי זכות הוויתור עמדה לכל משפחתו להיושע בכל מילי דמיטב! זהו כוחו של וויתור!

[מתוך 'אורחות החיים']

תנוצת אֶשֶׁר קָנָא לְאֶלְקָיו (כוה, יג)

'קנאי' אמיתי זה אותו אחד שבמקביל 'אהבת ישראל' אמיתית בוערת בקרבו... כשפינחס ראה מה שראה, חם לבו בקרבו, לקח את הרומח ופגע במי שהיה צריך לפגוע. אבל 'קנאי' שאינו אמיתי - מסתובב כל היום עם רומח בידו, ומחפש את מי הוא יכול לדקור...

* * *

כידוע, אחד מהקנאים המפורסמים ביותר היה הרה"צ רבי עמרם בלוי צ"ל. הרה"ח המפורסם רבי שלמה פפנהיים צ"ל מראשי העדה החרדית בירושלים עיה"ק שישב עמו בשולחן אחד למעלה מארבעים שנה - סיפר עליו: "אמנם ר' עמרם היה קנאי גדול - אך מעולם לא ראיתי 'אוהב ישראל' כמוהו... כל הארחי פרחי של ירושלים הסתובבו בביתו... הוא הכניס לביתו אנשים שאחרים לא רצו לעמוד בתוך ד' אמותיהם, והם היו אצלו כבן בית - הם אכלו אצלו וישנו אצלו והוא התמסר אליהם ב'אהבת ישראל' מיוחדת ממש. הנה הוא היה 'קנאי אמיתי', שגם היה 'אוהב ישראל' גדול, וזו לא סתירה, אלא אדרבה, שכיון שהיה אוהב ישראל כזה גדול, לכן כשראה אחד שעושה איזה דבר שאינו כראוי לדעתו - היה לוקח את הדברים לליבו ומוכיחו".

סח הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקווד: סיפר לי מו"ח שליט"א, שאחד הקנאים המפורסמים ביותר אמר לו, שהוא אינו מרשה בשום פנים ואופן לבניו שיעסקו בקנאות, למרות שהוא עצמו הולך ולוחם מלחמות ה' במחאות גדולות. והלה הסביר לו, שהנה אצל עצמו, הוא יודע שהוא מתכוין במחאותיו כל כולו לשם שמים, אבל אצל בניו, הגם שתשעו ושבע אחוז הם מתכוונים לשם שמים, אבל יתכן ששלוש אחוז יש בהם משום שנאה, ולכן הוא מוותר על רוב כוונה של לשם שמים, עקב השמץ של 'שנאת ישראל' שמתערבב שם... כי קנאות אמיתית - היינו בדווקא שיש שם 'אהבת ישראל' גדולה בלא שמץ של 'שנאת ישראל'.

הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע אמר פעם, שקנאות אמיתית היא כמו 'מחט', שהיא דוקרת ויש לה ראש... שמהצד האחד יש חלק שדוקר ובצד השני יש ראש!!! שדווקא אז הוא דבר טוב, אבל אם זה בלא ראש, הרי זה דוקר משני הצדדים, ואז זה יכול לדקור את אותו 'קנאי' בעצמו... ויצא שזכרו בהפסד...

[מתוך 'נועם שיח']